पार्थिवानीव चाभान्ति पद्मरागमयानि च । शैलानीव च दृश्यन्ते दारवाणीव चाण्युत ।
सूर्य्यरूपाणि चाभान्ति दीप्ताग्निसदृशानि च । मणिजालविचित्राणि प्रांशूनि निविडानि च ।
नैतानि शक्यं निर्द्देष्टुं रूपतो द्रव्यतस्तथा । गुणतश्चैव सिद्धानि प्रमाणगुणवन्ति च ।
आक्रीडान् पश्य दैत्यानां तथैव शयनान्युत । रत्नवन्ति महार्हाणि भवनान्यासनानि च । २५८०
जलदाभांस्तथा शैलांस्तोयप्रस्रवणानि च । कामपुष्पफलांश्चापि पादपान् कामचारिणः ।
मातले कश्चिदत्रापि रुचिरस्ते वरो भवेत् । अथ वाऽन्यां दिशं भूमेर्गच्छाव यदि मन्यसे ।
मातलिस्त्वब्रवीदेनं भाषमाणं तथाविधं । देवर्षे नैव मे कार्य्यं विप्रियं त्रिदिवौकसां ।
नित्यानुषक्तवैरा हि भ्रातरो देवदानवाः । परपक्षेण सम्बन्धं रोचयिष्याम्यहं कथं ।
अन्यत्र साधु गच्छाव द्रष्टुं नार्हामि दानवान् । जानामि तव चात्मानं हिंसात्मकमलन्तथा । २५८५
इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि भगवद्यानपर्व्वणि मातलीयोपाख्याने एकोनशततमोऽध्यायः ॥ ९९ ॥
॥ नारद उवाच ॥ अयं लोकः सुपर्णानां पक्षिणां पन्नगाशिनां । विक्रमे गगने भारे नैषामस्ति परिश्रमः ।
वैनतेयसुतैः स्फीतं षड्भिस्तमिदं कुलं । सुमुखेन सुनाम्ना च सुनेत्रेण सुवर्चसा ।
सुरुचा पक्षिराजेन सुबलेन च मातले । वर्द्धितानि प्रसूत्या वै विनताकुलकर्द्दभिः ।
पक्षिराजाभिजात्यानां सहस्राणि शतानि च । कश्यपस्य ततो वंशे जातैर्भूतिविवर्द्धनैः ।
सर्व्वे ह्येते श्रिया युक्ताः सर्व्वे श्रीवत्सलक्षणाः । सर्व्वे श्रियमभीप्सन्तो धारयन्ति बलान्युत । २५९०
कर्म्मणा क्षत्रियाश्चैते निर्घृणा भोगिभोजिनः । ज्ञातिसङ्क्षयकर्त्तृत्वात् ब्राह्मण्यं न लभन्ति वै ।
नामानि चैषां वक्ष्यामि यथा प्राधान्यतः शृणु । मातले श्लाघ्यमेतद्धि कुलं विष्णुपरिग्रहं ।
दैवतं विष्णुरेतेषां विष्णुरेव परायणं । हृदि चैषां सदा विष्णुर्व्विष्णुरेव सदा गतिः ।
सुवर्णचूडो नागाशो दारुणश्चण्डतुण्डकः । अनिलश्चानलश्चैव विशालाक्षोऽथ कुण्डली ।
पङ्कजिद्वज्रनिष्कोभो वैनतेयोऽथ वामनः । वातवेगो दिशाचक्षुर्निमिषोऽनिमिषस्तथा । २५९५
त्रिवारः सप्तवारश्च वाल्मीकिर्दीपकस्तथा । दैत्यद्वीपः परिद्वीपः सारसः पद्मकेतनः ।
सुमुखश्चित्रकेतुश्च चित्रवर्हस्तथाऽनघः । मेघहृत्कुमुदो दक्षः सर्पान्तः सोमभोजनः ।
गुरुभारः कपोतश्च सूर्य्यनेत्रश्चिरान्तकः । विष्णुधर्म्मा कुमारश्च पारिबर्हो हरिस्तथा ।
सुस्वरो मधुपर्कश्च हेमवर्णस्तथैव च । मन्थो मातरिश्वा च निशाकरदिवाकरौ ।
एते प्रदेशमात्रेण मयोक्ता गरुडात्मजाः । प्राधान्यतस्तु यशसा कीर्त्तिताः प्राणतश्च ये । २६००
यद्यत्र न रुचिः काचिदेहि गच्छाव मातले । तं नयिष्यामि देशं त्वां वरं यत्रोपलप्स्यते ।
इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि भगवद्यानपर्व्वणि मातलीयोपाख्याने शततमोऽध्यायः ॥ १०० ॥
॥ नारद उवाच ॥ इदं रसातलं नाम सप्तमं पृथिवीतलं । यत्रास्ते सुरभिर्म्माता गवाममृतसम्भवा ।
चरन्ती सततं क्षीरं पृथिवीसारसम्भवं । षण्णां रसानां सारेण रसमेकमनुत्तमं ।
अमृतेनाऽभिषिक्तस्य सारमुद्गिरतः पुरा । पितामहस्य वदनादुदतिष्ठदनिन्दिता ।